

Finansdepartementet

Sendt via
elektronisk høringsportalVår dato: 11.07.2019
Deres dato: 12.04.2019
Vår referanse: LED/PHB/GS/-
Deres referanse: 19/1702**Høring av NOU 2019:8 Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer.**

NHO Mat og Drikke viser til Finansdepartementets brev av 12. april 2019 vedrørende offentlig høring av NOU 2019:8 *Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer*, og har oppsummert følgende vurderinger av utredningen:

- *NHO Mat og Drikkes støtter utvalgets enstemmige anbefaling om at begge avgiftene slik disse er utformet i dag, bør oppheves.*
- *Det er en ikke ubetydelig risiko for at enten avgiftene i seg selv eller avgiftsøkningene i statsbudsjettet for 2018, er i strid med EØS-avtalen. Dette tilsier uansett at begge avgiftene bør oppheves senest fra 1. januar 2020.*
- *Dersom avgiftene likevel ikke oppheves, må avgiften på alkoholfrie drikkevarer som et minimum tilbakeføres til et prisjustert 2017-nivå, slik sjokolade- og sukkervareavgiften ble med virkning fra 1. januar 2019.*
- *NHO Mat og Drikke mener i likhet med et mindretall i utvalget, at utredningen ikke gir grunnlag for å foreslå avgifter som virkemiddel i folkehelsepolitikken. Følgelig mener NHO Mat og Drikke at det heller ikke er behov for ytterligere utredninger av slike avgifter, slik utvalgets flertall legger opp til.*
- *Det er påfallende at det utvalgsflertallet som anbefaler videre utredning av avgifter, ikke har kvantifisert hva det mener kan være effektene for folkehelsen av de avgiftene flertallet selv skisserer. Flertallets vurderinger av konsekvensene av sine egne forslag, herunder de statsstøtterettslige problemstillingene knyttet til disse, er dessuten både generelle og lite grundige.*
- *Dersom avgifter med helse- og ernæringsformål vurderes, mener NHO Mat og Drikke at det i så fall må drøftes i en sammenheng der også andre virkemidler i folkehelsepolitikken inngår i vurderingen. Videre støtter NHO Mat og Drikke utvalgets enstemmige anbefaling om at eventuelle avgifter både må ha ett klart formål og må være forutsigbare over tid.*
- *Skulle myndighetene likevel konkludere med at den eksisterende, fiskale avgiften på alkoholfrie drikkevarer bør erstattes med en ny helse- og ernæringsmotivert avgift, mener NHO Mat og Drikke subsidiært at man kan vurdere en differensiert drikkevareavgift etter en for næringslivet forutsigbar modell, eksempelvis den irske drikkevareavgiften. I så fall er det nødvendig med en grundig utredning av både faktiske folkehelseeffekter og av konsekvensene for drikkevarenæringen, herunder grensehandelseffekter.*

Siden NHO Mat og Drikke var representert i utredningsutvalget, vises det derfor også til særmerknaden fra fire medlemmer av utvalget til kapittel 16 i NOU 2019:8. NHO Mat og Drikke viser videre til høringsuttalelse fra Næringslivets Hovedorganisasjon datert 26. juni 2019.

1. De eksisterende, fiskale avgiftene.

Mens sjokolade- og sukkervareavgiften ble innført allerede i 1922 og ble vesentlig endret fra 1998, kan avgiften på alkoholfrie drikkevarer føres tilbake til 1924. Denne ble sist vesentlig endret i 2006. Utvalget slår fast at begge avgiftene er fiskalt begrunnet, og fremholder at det ikke finnes rettskilder som redegjør nærmere for at det er en helsemessig begrunnelse for avgiftene slik disse er utformet i dag. NHO Mat og Drikke mener dette er klagjørende for det videre arbeidet.

Begge avgiftene har vært vurdert tidligere. Sjokolade- og sukkervareavgiften ble eksempelvis foreslått opphevet allerede i NOU 2007:8 *En vurdering av særavgiftene*. Når avgiftene til tross for dette har blitt videreført og prisjustert i de årlige statsbudsjettene, er det i første rekke argumentert med at avgiftene gir staten betydelige inntekter. Dette illustrerer i så fall dermed også den konkurranseulempen avgiftene representerer for mat- og drikkeprodusenter og dagligvarehandelen i Norge i konkurransen med særlig Sverige, som ikke har slike avgifter.

Til tross for de klare svakhetene ved måten avgiften er utformet på og den konkurranseulempe disse medfører for norske næringsaktører, valgte likevel et flertall i Stortinget å øke sjokolade- og sukkervareavgiften og avgiften på alkoholfrie drikkevarer med h.h.v. 80 og 40 pst. utover årlig prisjustering gjennom budsjettforliket for 2018.

NHO Mat og Drikke har tidligere kommentert disse avgiftsøkningene, som ble vedtatt uten noen form for vurdering av konsekvensene og med kun fem ukers varsel, overfor Finansdepartementet. Disse vurderingene gjentas ikke utover at NHO Mat og Drikke sterkt tilrår at avgiften på alkoholfrie drikkevarer tilbakeføres til et prisjustert 2017-nivå, slik sjokolade- og sukkervareavgiften ble etter forslag fra regjeringen med virkning fra 1. januar 2019.

NHO Mat og Drikke og Hval Sjokoladefabrikk ASA har som Finansdepartementet er kjent med, klaget h.h.v. avgiftsøkningene i statsbudsjettet for 2018 og sjokolade- og sukkervareavgiften som sådan, inn for EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som ulovlig statsstøtte. Dette er nærmere omtalt i pkt. 5 nedenfor.

2. Bruk av avgifter som virkemiddel i folkehelsepolitikken.

NHO Mat og Drikke støtter utvalgets enstemmige vurdering av at dagens avgifter ikke bør videreføres i sin nåværende form, og i forlengelsen av dette at eventuelle avgifter heller ikke bør ha en fiskal begrunnelse. Videre oppfatter NHO Mat og Drikke at utvalget mener at én og samme avgift ikke bør ha flere begrunnelser eller formål, og støtter denne vurderingen.

NHO Mat og Drikke er imidlertid uenig med utvalgets flertall i spørsmålet om nye helse- og ernæringsmotiverte avgifter, slik disse er skissert i kapitel 16.4 hva gjelder en mulig ny sjokolade- og sukkervareavgift og kapitel 16.5 hva gjelder en mulig ny avgift på alkoholfrie drikkevarer. Det er verdt å merke seg at flertallet ikke fremmer konkrete forslag, men istedenfor viser til at det er behov for ytterligere utredninger. Det er dels også uenighet blant medlemmene som utgjorde flertallet om omfanget av eventuelle nye avgifter.

I Meld. St. 19 (2018-2019) *Folkehelsemeldinga – Gode liv i et trygt samfunn* fremholder regjeringen at «det er krevjande å utforme treffsikre avgifter på usunn mat og drikke», og viser til flere momenter som kompliserer bruk av avgifter i folkehelsepolitikken. NHO Mat og Drikke støtter regjeringens vurderinger. Når flertallet i NOU 2019:8, som argumenterer for avgifter som virkemiddel i folkehelsepolitikken, begrenser seg til å skissere nye avgifter på et helt generelt nivå, må dette nettopp skyldes at det er vanskelig å utforme treffsikre helse- og ernæringsmotiverte avgifter.

Utvalget redegjør i kapitel 3 for hvordan avgifter kan bidra til å korrigere eksternaliteter og internaliteter. Samtidig peker utvalget på at hvor effektive helse- og ernæringsmotiverte avgifter vil være avhenger av i hvor stor grad en avgift skyves over i prisen til forbrukerne, hvordan

forbrukerne reagerer på endringer i prisen og hvilken langsiktig helseeffekt forbrukernes reaksjon eventuelt vil gi. Det vises også til at det er argumenter som trekker i retning av bruk av andre virkemidler enn avgifter i folkehelsepolitikken.

NHO Mat og Drikke er enig i at visse forhold kan bidra til at enkelte konsumenter ikke tar de beste kostholdsvalgene for seg selv. Dette kan bl.a. skyldes manglende tilgang på korrekt informasjon om virkningene av forbruket av en vare, avhengighet av produkter eller manglende evne til å ta selvstendige beslutninger om sitt eget forbruk. Dette betyr likevel ikke at avgifter nødvendigvis er det mest effektive virkemiddelet for å korrigere for slike forhold.

Avgifter er brede virkemidler. Helse- og ernæringsmotiverte avgifter vil ramme alle som forbruker en bestemt vare, også de som er i stand til å ta gode og velinformerte beslutninger om eget forbruk. En slik avgift vil dermed gi effektivitetstap selv der avgiftene bidrar til å korrigere enkeltpersoners forbruk i riktig retning. For å vurdere om en avgift er et effektivt virkemiddel, må man derfor studere de samlede positive så vel som negative, virkningene på hele befolkningen. Virkningen av avgiften må videre sees i sammenheng med virkningene av alternative tiltak.

De eksisterende avgiftene har også konsekvenser som neppe kan være tilsiktet. Skattemyndighetene mener eksempelvis at tableter med jerntilskudd som er tilsatt kirsebæraroma, men ikke inneholder sukker, er omfattet av sjokolade- og sukkervareavgiften. Den samme tilnærmingen legges også til grunn for andre produkter som er innrettet mot personer med for lavt inntak av ulike næringsstoffer, og der tilsetningen av kunstig søtning skal bidra til å gi produktene bedre smak. Disse eksemplene illustrerer, uten å være en uttømmende gjennomgang av konsekvensene av avgiftsutformingen, at det synes å være krevende å utforme avgifter som ikke gir helt utilsiktede effekter, og som dermed også kan medføre høye etterlevelseskostnader m.v.

Utvalgets drøftinger av avgiftsvirkemiddelet skjer i det alt vesentlige uten å vurdere norsk inntektsnivå og -fordeling, geografi og forutsetninger for grensehandel, andre sosiale forhold, matvaner og forbruksmønster. Fraværet av kvantitative studier eller empiri fra norske forhold svekker vurderingene og anbefalingene i NOU 2019:8.

Utvalget understreker samtidig enstemmig og på generelt grunnlag, at helse- og ernæringsmotiverte avgifter som fører til lavere forbruk av avgiftsbelagte varer, ikke vil sikre staten stabile og høye inntekter eller være provenynøytrale over tid. NHO Mat og Drikke støtter denne vurderingen.

Selv om de eksisterende avgiftene er fiskalt motivert, fremholder bl.a. regjeringen i ulike sammenhenger at avgiftene også har en helsemessig begrunnelse. Til tross for at det er enighet om at de gjeldende avgiftene har klare svakheter, pekes det samtidig på at avgiftene likevel omfatter en betydelig del av mat- og drikkevarer som inneholder tilsatt sukker. I så fall har folkehelseutfordringene relatert til for høyt inntak av sukker oppstått *til tross for* at Norge har hatt såkalte «sukkeravgifter» i snart 100 år.

NHO Mat og Drikke mener det er nødvendig å reise spørsmål ved om den sterke vektlegging av avgifter som virkemiddel i folkehelsepolitikken er et for enkelt svar på kompliserte og sammensatte samfunnsutfordringer som like gjerne kan være forårsaket av bl.a. endringer i arbeidslivet i retning av mer stillesittende arbeidsoppgaver, av tidspress i mange familier med mindre tid til tradisjonell matlaging og måltidsglede og endrede kostholds- og forbruksvaner. Slike analyser og vurderinger har naturlig nok, ikke blitt foretatt av avgiftsutvalget, men bør opplagt være en del av en samlet gjennomgang av utfordringene i og tilgjengelige virkemidler i folkehelsepolitikken.

Oppsummert mener NHO Mat og Drikke at utvalgets drøftinger og NOU 2019:8 ikke gir grunnlag for å slå fast at avgifter er et egnet virkemiddel i folkehelsepolitikken. Begrunnelsen for at NHO Mat og Drikke konkluderer slik, er bl.a.:

- Bruk av avgifter er ikke vurdert i forhold til andre virkemidler i folkehelsepolitikken,

eksempelvis den omfattende intensjonsavtalen om samarbeid om sunnere kosthold mellom myndighetene og næringsaktørene, som regjeringen har varslet at den ønsker å videreføre.

- Utvalgets drøfting viser at det er vanskelig å utforme treffsikre avgifter. Flertallet som anbefaler bruk av avgifter, har for mange praktiske formål kun skissert avgifter på et helt overordnet nivå, og vist til at det er behov for ytterligere utredninger.
- Innstillingen viser at det er vanskelig å dimensjonere eventuelle helse- og ernæringsmotiverte avgifter i tråd med prinsippet om at disse dekker eksternaliteter og internaliteter ved et bestemt forbruk.

NHO Mat og Drikke viser ellers til særmerknoten til kapittel 16 i NOU 2019:8.

3. Flertallets forslag til utforming av helse- og ernæringsmotiverte avgifter.

NHO Mat og Drikke vil i det følgende kommentere de to helse- og ernæringsmotiverte avgiftene som er skissert av flertallet i NOU 2019:8. Samtidig er det krevende å kommentere forslag som er så lite konkrete både hva gjelder avgiftsomfang og -nivå.

Forslag til ny sjokolade- og sukkervareavgift. NOU 2019:8 kapittel 16.4.

NHO Mat og Drikke støtter ikke forslaget om å innføre en ny, helsebegrunnet sjokolade- og sukkervareavgift. Begrunnelsen for dette fremgår av pkt. 2 ovenfor og av særmerknoten til kapittel 16 i NOU 2019:8, og er i korte trekk at vi mener utvalgets arbeid ikke gir grunnlag for å konkludere med at en slik avgift vil kunne være et effektivt virkemiddel i folkehelsepolitikken i Norge.

Oppsummert foreslår utvalgets flertall en ny sjokolade- og sukkervareavgift uten å vise hvilken folkehelseeffekt avgiften vil ha i Norge og uten å konkretisere hvilket avgiftsomfang eller -nivå som skal legges til grunn. Dermed har det heller ikke vært mulig å vurdere om de negative konsekvensene en slik avgift vil ha for næringslivet står i forhold til hva som eventuelt kan oppnås med avgiften. Den skisserte avgiften er heller ikke vurdert i forhold til Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Flertallet viser til at det må utredes nærmere hvilke matvaregrupper og næringsstoffer som en eventuell ny avgift skal omfatte, og i så fall med hvilken begrunnelse. Samtidig peker flertallet på at avgiftsomfanget vil kunne bli utvidet, at flere virksomheter må registrere seg som avgiftspliktige og betale avgift og at dette vil kunne skape nye avgrensingsproblemer og konkurransevridninger.

En del av flertallet er ikke konkludent hva gjelder sukkerfrie produkter, og peker på at det er et alternativ med en differensiert avgift, mens utvalgets leder; som ellers er en del av flertallet, etter en samlet vurdering avviser at det er grunnlag for å innføre en ny avgift som omfatter kunstig søtete produkter nå.

Flertallets anbefalinger har dermed begrenset verdi for den videre politikktutforming, og gir heller ikke sterkt tiltrengt forutsigbarhet for næringslivet. Tvert imot innebærer flertallets forslag ytterligere utredninger for å konkretisere en mulig avgift. Dette vil ta tid, være krevende og bidra til fortsatt usikkerhet både om avgiftspolitikken og til samarbeidet mellom myndighetene og næringslivet i folkehelsepolitikken. Samtidig mener NHO Mat og Drikke at statsstøtteklagen som fortsatt er til behandling i ESA, tilsier at det er nødvendig med en snarlig avklaring.

Forslag til ny avgift på alkoholfrie drikkevarer. NOU 2019:8 kapittel 16.5.

NHO Mat og Drikke støtter heller ikke forslaget om å innføre en ny, helsebegrunnet avgift på alkoholfrie drikkevarer. Begrunnelsene for dette er i det alt vesentlige de samme som for sjokolade- og sukkervareavgiften, og i korte trekk at utvalgets arbeid ikke gir grunnlag for å konkludere med at en slik avgift vil kunne være et effektivt virkemiddel i folkehelsepolitikken i Norge.

Norge har allerede den høyeste andelen sukkerfri brus i forhold til samlet bruskonsum i Europa. Det er en klar tendens til at denne utviklingen går raskt og uten bruk av avgiftsvirkemiddelet, som i dag likebehandler sukkerholdig og sukkerfri brus. Det samme gjør seg gjeldende innenfor konsentrerte drikker, som også har en andel sukkerfrie drikker på over 50 pst. Utviklingen skyldes bl.a. forbrukertrender, målrettet satsing på innovasjon og produktutvikling fra drikkevareprodusentenes side og tiltak knyttet til markedsføring og hylleplassering i dagligvarehandelen. Overgangen fra sukkerholdige til sukkerfrie drikker er en viktig årsak til at inntaket av tilsatt sukker går ned i den norske befolkningen.

Oppsummert foreslår utvalgets flertall likevel en ny avgift for alkoholfrie drikkevarer uten å vise hvilken folkehelseeffekt avgiften vil kunne gi og uten å konkretisere hverken hvilket avgiftsomfang eller -nivå som skal legges til grunn eller hvilke konsekvenser en slik avgift vil ha for grensehandelen. Utvalgsmedlemmene som utgjør flertallet er også delt om sukkerfrie drikker bør omfattes av en mulig ny avgift. Gitt dette utgangspunktet har det heller ikke vært mulig å vurdere om de negative konsekvensene en slik avgift vil ha for næringslivet står i forhold til hva som kan oppnås med en ny avgift.

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2018 bad Stortinget regjeringen utrede «en reduksjon av særavgiften på alkoholfrie drikkevarer slik at avgiften differensieres ut fra sukkerinnhold, med utgangspunkt i modellene fra Storbritannia, Irland og Finland». Dette er fulgt opp i regjeringens mandat til avgiftsutvalget.

NHO Mat og Drikke mener i utgangspunktet, slik det fremgår av særmerknad til NOU 2019:8 kapittel 16.5.3, at en rekke hensyn tilsier at det *ikke* bør være en avgift på alkoholfrie drikkevarer i Norge. Dersom myndighetene likevel skulle konkludere med at den eksisterende, fiskale avgiften skal erstattes med en ny helse- og ernæringsmotivert avgift, mener NHO Mat og Drikke subsidiært at det i så fall er nærliggende *man kan vurdere en* differensiert drikkevareavgift etter en for næringslivet forutsigbar modell, eksempelvis den irske drikkevareavgiften.

Den irske regjeringen har notifisert drikkevareavgiften hos Europakommisjonen. Dette gir nødvendig rettslig sikkerhet for næringsaktørene, og er en medvirkende årsak til at NHO Mat og Drikke subsidiært har pekt på den irske drikkevareavgiften som en mulig modell for ytterligere utredninger i Norge. Fra mindretallets særmerknad til kapittel 16.5.3 fremgår at det i så fall er

«en uttrykkelig forutsetning at en eventuell avgift dimensjoneres slik at avgiftsnivået korrigerer for dokumenterte eksterne virkninger for samfunnet som ikke tas hensyn til av kjøper eller selger. Det legges til grunn at dette i så fall vil gi et klart lavere avgiftsnivå enn det som er tilfelle med den gjeldende avgiften på alkoholfrie drikkevarer, og forutsettes at konsekvensene av en ny avgift uansett må utredes og vurderes før denne kan tre i kraft.»

NHO Mat og Drikke støtter mindretallets vurderinger ovenfor. Videre vil NHO Mat og Drikke understreke to forhold som også er berørt i NOU 2019:8:

For det første la utvalget til grunn at den irske drikkevareavgiften allerede er godkjent av Europakommisjonen. Den videre drøftingen av en eventuell norsk avgift må ta utgangspunkt i at kommisjonen ikke har åpnet for at eksempelvis kunstig søtete drikkevarer skal omfattes av en avgift, slik et mindretall i avgiftsutvalget foreslår. En utvidelse av avgiftsomfanget må i så fall vurderes særskilt i Norge.

Utvalget omtaler *for det andre* mulige konsekvenser av en differensiert avgift for drikkevareprodusentene bl.a. som følge av ulikheter i produksammensetning m.v. blant store og små produsenter. Siden produksammensetningen varierer mellom produsentene, vil en differensiert avgift opplagt ha negative konsekvenser for flere av disse, spesielt hvis avgiftene blir innført med kort varsel.

NHO Mat og Drikke forutsetter at det tas hensyn til konsekvenser for drikkevareprodusentene i regjeringens videre arbeid med saken. Bransjeforeningene Bryggeri- og Drikkevareprodusentenes Forening og Konserverfabrikkenes Landsforening samt NHO Mat og Drikke står til disposisjon for å drøfte dette spørsmålet videre.

4. Konsekvenser av et høyt avgiftsnivå for grensehandelen.

I Meld. St. 9 (2018-2019) *Handelsnæringen – når kunden alltid har nett* peker regjeringen på at grensehandel kan bidra til økt konkurranse og effektivitet som er til fordel for forbrukerne gjennom lavere priser og bedre vareutvalg, men at grensehandel også kan føre til tap av avgiftsinntekter og begrense handlefriheten i avgiftspolitikken på områder hvor avgiftene er begrunnet ut fra hensynet til helse og miljø. Videre understreker regjeringen at grensehandel gir redusert aktivitet for norsk næringsmiddelindustri og handelsnæringen.

NHO Mat og Drikke slutter seg til disse vurderingene. Grensehandelen utgjør en betydelig utfordring for norsk mat- og drikkeproduksjon og for dagligvarehandelen på norsk side av grensen. Den viktigste driveren er lavere priser på mat- og drikkeprodukter i særlig Sverige. Sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer er viktige såkalte lokkevarer for grensehandelen. Sverige har som kjent, ikke særavgifter på mat og drikke, og har lavere merverdiavgift på mat- og drikkevarer enn Norge. Siden flertallet i avgiftsutvalget hverken har foreslått konkrete avgifter eller -nivåer, er de imidlertid vanskelig å vurdere hvilke konsekvenser disse forslagene vil ha for grensehandelen.

Det er ulike anslag for omfanget av norske borgeres grensehandel i andre land. Statistisk sentralbyrå anslår den fysiske grensehandelen mellom Norge og Sverige til 16,3 mrd. kroner i de fire siste kvartalene fra og med 2. kvartal 2018 til og med 1. kvartal 2019. Veksten var 8,3 pst. sammenliknet med foregående firekvartalsperiode. Oppsummert anslår SSB at grensehandelen med Sverige økte med 75,5 pst. mellom 2008 og 2018, og med vel 30 pst. fra 2012 til 2018.

NHO Mat og Drikke viser til vårt brev av 29. april 2019 til ekspertutvalget som skulle vurdere enklere merverdiavgift. I dette brevet, som følger vedlagt, er våre vurderinger av grensehandelen nærmere beskrevet og de negative konsekvensene av en eventuell økning av merverdiavgiften på mat- og drikkevarer drøftet. Merverdiavgiften og særavgiftene må vurderes i sammenheng, ikke minst fordi det også beregnes merverdiavgift av særavgiftene.

NHO Mat og Drikke er for øvrig orientert om regjeringens arbeid med å utvikle et grensehandelsbarometer, slik det ble redegjort for i Meld. St. 9 (2018-2019). Dette er et svært viktig initiativ som har NHO Mat og Drikkes fulle støtte, og der det nå er avgjørende at et slikt barometer kan etableres raskt.

5. Forholdet til EØS-avtalen.

NOU 2019:8 inneholder en omfattende og dekkende omtale av EØS-avtalen og spesielt statsstøttereglene i denne, og redegjør inngående for hvilke rammer for utformingen av indirekte skatter som følger av dette.

NHO Mat og Drikke har som kjent klaget avgiftsøkningene i statsbudsjettet for 2018 inn for ESA, mens Hval Sjokoladefabrikk ASA overfor ESA har anført at sjokolade- og sukkervareavgiften som sådan innebærer ulovlig statsstøtte. Finansdepartementet er vel kjent med begrunnelsene for klagen, og disse gjentas følgelig ikke her.

Utvalget gikk ikke inn på en selvstendig vurdering av klagen, men forholdt seg til at norske myndigheter mener det ikke foreligger ulovlig statsstøtte. Et mindretall viste på sin side til at det er en ikke ubetydelig risiko for at begge avgiftene eller avgiftsøkningene er i strid med det regelverket Norge er forpliktet til å følge etter EØS-avtalen, og har på dette grunnlaget konkludert med at avgiftene bør oppheves fra 1. januar 2020.

NHO Mat og Drikke slutter seg fullt ut til mindretallets vurdering. Det er under ingen omstendigheter forsvarlig å videreføre avgifter som innebærer en risiko for omfattende krav om tilbakebetaling fra næringsaktører som i god tro har forholdt seg til norske myndigheters forståelse av avgiftsplikt og -omfang. Dette synet, som også er fremholdt av Næringslivets Hovedorganisasjon, tilsier også at avgiften på alkoholfrie drikkevarer snarest bør tilbakeføres til et prisjustert 2017-nivå.

NHO Mat og Drikke mener det er en vesentlig svakhet at flertallet i avgiftsutvalget til tross for at mandatet påla utvalget å gjøre dette, ikke har vurdert om avgiftene flertallet anbefaler er i tråd med Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen og særlig statsstøtteregelverket.

Samtidig har utvalget enstemmig anbefalt at eventuelle nye avgifter må notiseres til ESA. Slik notifisering gir en rettslig sikkerhet for næringsaktørene som er helt avgjørende, men likevel i klar kontrast til den situasjonen som har oppstått etter avgiftsøkningene i statsbudsjettet for 2018.

Et mindretall i utvalget har foreslått at det foretas helse- og ernæringsmotiverte endringer i de to nåværende og fiskalt motiverte avgiftene allerede fra 1. januar 2020 i påvente av at nye avgifter er utredet. NHO Mat og Drikke mener disse forslagene er direkte uforsvarlige gitt at det foreligger to klager med påstand om ulovlig statsstøtte relatert til begge avgiftene i ESA. Dersom innretningen av avgiftene endres samtidig som statsstøtteklagene er til behandling, vil dette bare kunne forsterke den allerede betydelige usikkerheten som gjør seg gjeldende om lovligheten av avgiftene og om konsekvensene av dette.

NHO Mat og Drikke står gjerne til disposisjon for å utdype ovenstående vurderinger og synspunkter dersom Finansdepartementet ønsker dette.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Håkon Mageh
Styreleder

1 vedlegg